

Heerlen

De heer S. Jacobs,
Alhier

Heerlen,
15 april 2025

Documentnummer
335582

Onderwerp
Beantwoording vragen ex. art. 33 RvO.

Geachte heer Jacobs,

Naar aanleiding van uw vragen d.d. 2 april 2025 inzake UM naar Heerlen delen wij u het volgende mede.

Vraag 1

Gezien de aanzienlijke financiële uitdagingen waarmee Heerlen wordt geconfronteerd, waaronder een dreigend begrotingstekort vanaf 2026, is het volgens u verantwoord om 1,5 miljoen euro te investeren in het aantrekken van de UM?

Antwoord

De aanwezigheid van de UM maakt onze stad aantrekkelijker om in te wonen en te werken en zal als een extra versneller werken van andere positieve ontwikkelingen in onze stad. Bovendien is onderzoek en onderwijs een belangrijke drijver onder verdere versterking van brede welvaart in onze regio omdat het hoger opgeleiden naar een gebied trekt. Hoger opgeleiden hebben een positief effect op de economie en arbeidsmarkt, en in het verlengde daarvan ontstaat ook verbetering van economische groei, vestigingsklimaat, gezondheid en veiligheid.

Daarom wordt deze investering gefinancierd uit het **Fonds Economische Structuurversterking (FES)** van de gemeente Heerlen. Dit is een gemeentelijk fonds dat is opgezet om de lokale economie te versterken en duurzame economische groei te bevorderen. Het FES richt zich op het ondersteunen van initiatieven die bijdragen aan de ontwikkeling van de regio en die bijdragen aan het creëren van werkgelegenheid, innovatie en economische diversificatie. Deze investering heeft derhalve geen effect op de concernbegroting van de gemeente.

Vraag 2

Welke risico's ziet het college als de studentenaantallen tegenvallen en de return on investment lager is dan verwacht?

Antwoord

Het succes hangt in belangrijke mate ook af van de aantrekkelijkheid van Heerlen als stad. Daar zetten de gemeente en regio al een aantal jaren grote stappen in, met stevige investeringen in bijvoorbeeld economie, cultuur, wonen (ook studentenhuysvesting) en onderwijs.

Vraag 3

Gezien de structurele begrotingsproblemen van Heerlen vanaf 2026, hoe verantwoordt het college deze lange termijn investering? Worden er andere belangrijke gemeentelijke uitgaven verdrongen?

Antwoord

Er worden geen belangrijkere gemeentelijke uitgaven verdrongen. De lange termijn investeringen zullen een gezamenlijke opgave zijn van niet alleen de gemeente, maar ook van de regio, provincie, Rijk, bedrijfsleven en uiteraard de UM zelf. In tijden van onzekerheid is het juist goed om te laten zien wat investeren in onderwijs en onderzoek de regio kan opleveren.

Vraag 4

Welke specifieke afspraken zijn er gemaakt met de UM over hun aanwezigheid in Heerlen? Zijn er bindende overeenkomsten die garanderen dat de universiteit daadwerkelijk een duurzame en substantiële bijdrage levert aan de stad?

Antwoord

De gemeente en de UM zijn een intentieovereenkomst aangegaan als startpunt van een langjarige samenwerking.

Vraag 5

Eerdere initiatieven, zoals de vestiging van de Open Universiteit in de jaren tachtig, hebben niet geleid tot de gehoopte integratie met de stad. Wat maakt het huidige plan met de UM anders, en hoe wordt ervoor gezorgd dat de universiteit daadwerkelijk bijdraagt aan het stedelijke leven en de economie?

Antwoord

De komst in de jaren '80 van de OU was bedoeld als compensatie voor de mijnsluiting. Dit betekende hoogwaardige werkgelegenheid en dagonderwijs als mooie zichtbare aanvulling op de infrastructuur in de stad. De Open Universiteit (OU) is in tegenstelling tot de UM een afstandsuniversiteit. Wat de OU bijzonder maakt, is dat het volledig gericht is op onderwijs op afstand, wat inhoudt dat studenten hun studie grotendeels zelf kunnen indelen, op basis van hun eigen tempo en agenda, zonder de traditionele beperkingen van fysiek klassikaal onderwijs.

Vraag 6

Hoe verhoudt deze investering zich tot andere lopende projecten, zoals de samenwerking met Zuyd Hogeschool en de RWTH Aachen? Zijn er synergiën of juist overlappingen tussen deze initiatieven?

Antwoord

Heerlen zet in op versterken van de kennisinfrastructuur door juist samen met de kennisinstellingen te werken aan het onderwijsecosysteem. Het uiteindelijke doel van de samenwerking is om Heerlen als kennisstad te versterken, de reeds bestaande kennisinfrastructuur (in de vorm van bestaande opleidingen) te borgen en om Heerlen in staat te stellen om op enkele kennisgebieden een voorbeeldfunctie te ontwikkelen.

Vraag 7

Welke opleidingen worden er precies gestart en hoe sluiten deze aan op de regionale arbeidsmarkt en maatschappelijke behoeften?

Antwoord

De gezamenlijke ambitie is om UM stevig en blijvend te verankeren in Heerlen en zo een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van regio Parkstad. De UM kiest ervoor om hun onderzoek en onderwijs te concentreren op plekken waar kansen liggen. Het DNA van Parkstad bestaat uit pionieren, doorzetten en jezelf opnieuw uitvinden. De UM gaat dus net als in Venlo en rondom Chemelot - thematisch te werk. Er komt dus een volwaardige nevenvestiging in Heerlen, met onderwijs en onderzoek ter plekke met een bewuste selectie van passende activiteiten, die aansluiten bij de regionale kansen en sterktes. In Heerlen zit momenteel al de Brightlands Smart Services Campus, waar ook UM's Brightlands Institute for Smart Society (BISS) gevestigd is. Daar liggen sterktes in de (verantwoorde) inzet van datawetenschappen en AI. Daarnaast wil de UM zich ook sterk maken voor de grote sociaaleconomische inhaalrace in Heerlen-Noord. Het thema 'regio's in transitie' sluit daarbij aan: wat is er nodig om een regio toekomstbestendig te maken, en hoe ga je om met bijvoorbeeld energietransities, omscholingsvraagstukken, technologische innovatie en de wijze waarop steden worden ingericht? De Faculty of Science and Engineering (FSE), de Faculty of Arts and Social Sciences (FASoS) en de Faculty of Health, Medicine and Life Sciences (FHML) zijn betrokken bij de planvorming in deze eerste fase.

Vraag 8

Met Maastricht op slechts 25 km afstand, bestaat het risico op kannibalisatie van het bestaande UM-aanbod. Hoe voorkomt het college dat deze uitbreiding niet ten koste gaat van Maastricht, maar daadwerkelijk een toevoeging is?

Antwoord

Zie antwoord vraag 7

Vraag 9

Welke meetbare doelen zijn gesteld om het succes van de komst van de UM naar Heerlen te evalueren? Hoe en wanneer wordt beoordeeld of de investering van 1,5 miljoen euro de beoogde effecten heeft gehad op de lokale economie?

Antwoord

Onderzoek door PWC toont aan dat investeren in onderwijs loont omdat meer studenten en hoger opgeleiden een positief effect hebben op de brede welvaart in de regio. Dit effect van inzet op onderzoek en onderwijs in Heerlen op de brede welvaart is in beeld gebracht met een maatschappelijke kosten-batenanalyse

(MKBA) opgesteld naar de leidraad van CPB en PBL door PWC. Met de komst van 1250 studenten en 120 stafleden laat de maatschappelijke kosten-batenanalyse van het onderwijsecosysteem zien dat de investeringen kleiner zijn dan de gekwantificeerde baten op arbeidsproductiviteit, werkgelegenheid, gezondheid, veiligheid en leefomgeving.

Vraag 10

Hoe is onderbouwd dat de economische spin-off (banen, bedrijvigheid, innovatie) de initiële kosten daadwerkelijk zal overstijgen? Is hier een onafhankelijke haalbaarheidsstudie voor gedaan?

Antwoord

Zie antwoord vraag 9

Vraag 11

Heeft de UM concrete plannen voor unieke opleidingen of onderzoeksgebieden die Heerlen een eigen academische identiteit geven? Zo niet, waarom zou een student of onderzoeker voor Heerlen kiezen in plaats van Maastricht?

Antwoord

Zie antwoord vraag 7

Vraag 12

Hoe wordt gewaarborgd dat studenten binding krijgen met de regio, zodat Heerlen daadwerkelijk profiteert van de komst van de UM?

Antwoord

Heerlen zet nadrukkelijk ook in op aanpalend beleid om studenten ook na hun afstuderen voor de stad en regio te behouden. Ook is het van belang om in te zetten op studentenhuisvesting en ontmoetingsplekken. De UM ziet voor de langere termijn mogelijkheden om het aantal studenten dat in Heerlen blijft te vergroten, via het ontwikkelen van doorlopende leerlijnen.

Vraag 13

Zijn er plannen voor huisvesting, integratieprogramma's en participatiemogelijkheden voor lokale jongeren om ervoor te zorgen dat de universiteit niet een 'eiland' wordt in de stad?

Antwoord

Door samen met studenten, gemeente, bewoners en andere lokale partners samen te werken via 'living labs', versterken we de relaties hier in de stad en versterken en motiveren we onze studenten en bewoners om met relevante maatschappelijke en ruimtelijke vraagstukken bezig te gaan. Studenten kiezen bewust voor een stad zoals Heerlen, omdat ze actief betrokken kunnen worden bij het testen en ontwikkelen van nieuwe innovatieve oplossingen, waar ze hun ideeën kunnen bijdragen aan de verbetering van de gemeenschap en de stad als geheel.

Vraag 14

Welke Key Performance Indicators (KPI's) worden gebruikt om het succes van dit project te meten? Hoe en wanneer wordt geëvalueerd of de investering zijn beoogde effect heeft?

Antwoord

De komst van de UM moet niet gezien worden als een los project, maar als een investering van een totaal-ontwikkeling die moet leiden tot een bijdrage aan de brede welvaart. Zie verder antwoord vraag 9.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Heerlen,

de burgemeester,
drs. R. Wever

de secretaris a.i.,
drs. R. van Wuijtswinkel